

Nr 142.

Ankom till riksdagens kansli den 15 maj 1928 kl. 3 e. m.

*Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen
framställda förslag om anslag till fonden för förslag till
statsverket.*

(4:e avd.)

Uti den till riksdagen den 4 januari 1928 avlåtna propositionen (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1928—1929 har Kungl. Maj:t, under återopande av det vid propositionen fogade utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag (utgifter för kapitalökning. V. Fonden för förslag till statsverket), föreslagit riksdagen att för täckande av viss statens järnvägars fordran hos statsverket för budgetåret 1928—1929 anvisa ett anslag av 8,818,842 kronor.

Vid anmälan inför Kungl. Maj:t har föredragande departementschefen anfört följande:

»Sedan riksdagen i skrivelse den 8 juni 1927, nr 312, meddelat sitt beslut i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 241, med förslag till överenskommelse med Luossavaara—Kiirunavaara Aktiebolag (i det följande kallat malmbolaget), Trafikaktiebolaget Grängesberg—Oxelösund (i det följande benämnt trafikbolaget), Aktiebolaget Gällivare Malmfält och Norrbottens Järnverks Aktiebolag, har dylik överenskommelse (härefter benämnd malmavtalet) träffats mellan vederbörande parter den 29 juni 1927.

Enligt § 35 i malmavtalet skall staten avstå från alla krav å malmbolaget och trafikbolaget för oguldna frakttillägg för malmtransporter å bandelarna Gällivare—Riksgränsen och Gällivare (Malmberget)—Svartön enligt äldre kontrakt och nedlägga de genom järnvägsstyrelsen härom anhängiggjorda rättegångarna, mot det att trafikbolaget den 1 januari 1928 gottgör järnvägsstyrelsen en ersättning av 20 miljoner kronor. Å andra sidan skola malmbolaget och trafikbolaget avstå från anspråk på återbekommande från staten av de frakttillägg, som malmbolaget redan guldit och icke återbekommit, mot det att staten den 1 januari 1928 gottgör trafikbolaget ett i paragrafen på närmare angivet sätt beräknat belopp. Enligt verkställd utredning har detta belopp bestämts till 3,741,761 kronor 42 öre. Vidare skall enligt § 34 mom. 2 staten till trafikbolaget utgiva en ersättning motsvarande hälften av det belopp, varmed det bokförda värdet av malmbolaget den 30 september 1927 tillhöriga lager av malm i hamn, vid gruvor (således

ej i magasin i berget) och under transport fastställas understiga det verkliga värdet. Efter verkställd värdering, som den 30 december 1927 godkänts av staten och trafikbolaget, har denna statens ersättningsskyldighet bestämts till 2,986,641 kronor 64 öre, vartill kommer ränta enligt föreskrift i malmavtalet, för tiden 1 oktober—31 december 1927 beräknad till 37,333 kronor 2 öre.

Enligt § 36 i malmavtalet skall per den 1 januari 1928 avräkning ske beträffande statens och trafikbolagets mellanhavanden på grund av § 34 mom. 2 och § 35. Av denna avräkning utvisat saldo staten till godo, enligt det föregående utgörande 13,234,263 kronor 92 öre, äger trafikbolaget likvidera på så sätt, att minst en sjättedel därav erlägges senast den 1 januari 1932 och samma dag efterföljande år, till dess hela beloppet sålunda guldits.

I statens järnvägars räkenskaper äro bokförda dels fordringar på malmbolaget för frakttillägg under tidigare år till ett belopp av 33,295,207 kronor 87 öre, dels ock en skuld till statsverket för resterande inbetalning av överskottsmedel för tidigare år av 24,476,366 kronor 19 öre.

I rikshuvudboken redovisas berörda fordringar om 33.3 miljoner kronor bland statens järnvägars fonds tillgångar. Däremot äro i rikshuvudboken ej medtagna de i statens järnvägars räkenskaper redovisade resterande inbetalningarna om 24.5 miljoner kronor. Såsom en följd härav äro statens järnvägars fonds nettotillgångar enligt rikshuvudboken upptagna till belopp, som med 24.5 miljoner kronor överstiger motsvarande nettotillgångar enligt statens järnvägars egna räkenskaper.

I berörda proposition, nr 241, antydes, att de omföringar eller avskrivningar, som för reglering av mellanhavandena mellan statens järnvägar och statsverket kunde påkallas, skulle göras till föremål för särskilt beslut av Kungl. Maj:t.

Efter samråd med chefen för kommunikationsdepartementet har jag funnit, att den sålunda nödvändiga regleringen lämpligen kan genomföras på följande sätt:

I statens järnvägars räkenskaper utbytas de redovisade fordringarna hos malmbolaget, 33.3 miljoner kronor, mot en lika stor fordran hos statsverket. Sistnämnda fordran kvittas till större delen mot den såsom skuld till statsverket redovisade resterande inbetalningen av överskottsmedel för tidigare år, uppgående till 24.5 miljoner kronor. Återstoden, utgörande 8,818,841 kronor 68 öre, kvarstår såsom statens järnvägars fordran hos statsverket intill den 1 juli 1928, vid vilken tidpunkt anslag å samma belopp enligt efterföljande förslag beräknas vara disponibelt enligt riksstaten för budgetåret 1928/1929.

I rikshuvudboken regleras statens järnvägars fonds fordringar hos malmbolaget om 33.3 miljoner kronor medelst en avskrivning av 24.5 miljoner kronor, varjämte resterande beloppet, 8.8 miljoner kronor, uppföres såsom fordran hos statsverket. Härigenom sänkas statens järnvägars fonds nettotillgångar enligt rikshuvudboken till samma belopp, som redovisas i statens järnvägars egna räkenskaper.

I riksstaten för budgetåret 1928—1929 torde för täckning av berörda restbelopp böra upptagas ett anslag å 8,818,842 kronor, att utgå av tillfälliga lånemedel. Återbetalningen av dessa lånemedel kommer sedermera att äga rum i samband med de inbetalningar, som trafikbolaget från och med den 1 januari 1932 har att årligen verkställa till likviderande av saldot enligt den i § 36 av malmavtalet omförmälda avräkningen. Anslaget synes böra upptagas såsom kapitalökningsanslag under rubriken »Fonden för förlag till statsverket».

*Utskottets
yttrande.*

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förevarande förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må för *täckande av viss statens järnvägars fordran hos statsverket* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett anslag av 8,818,842 kronor.

Stockholm den 15 maj 1928.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Närvarande: se under utlåtandet nr 138.
